

หัวข้อวิจัย	การพัฒนาครัวเรือนต้นแบบในการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม ตำบลหมื่นไวย
ชื่อผู้วิจัย	รองศาสตราจารย์ ดร.พุ่มพวงค์ สัตยวงศ์ทิพย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองทิพย์ สละวงษ์ลักษณ์
หน่วยงาน	คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ปีที่ทำวิจัยเสร็จ	2562

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อพัฒนาครัวเรือนต้นแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม ตำบลหมื่นไวย และ (2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม ตำบลหมื่นไวย กลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาคือ ตัวแทนครัวเรือน จำนวน 42 คน จาก 42 ครัวเรือน ขั้นตอนการวิจัยมี 3 ระยะ คือระยะที่ 1 การศึกษาบริบทชุมชน ระยะที่ 2 การพัฒนาครัวเรือนต้นแบบ และระยะที่ 3 การศึกษาผลลัพธ์ของการพัฒนา ใช้ระยะเวลาศึกษาตั้งแต่เดือนมีนาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2561 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบบันทึก และแนวทางการประชุมกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังการพัฒนาโดยใช้ pair t-test ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการศึกษา ระยะที่ 1 บริบทชุมชน พบว่า ตำบลหมื่นไวย มีปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะ มากกว่าปีละ 2 ล้านบาท ระยะที่ 2 การพัฒนาครัวเรือนต้นแบบ มี 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตการณ์ และการสะท้อนผลการปฏิบัติ พบว่า ตัวแทนครัวเรือนที่เข้าร่วมการพัฒนาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.9 อายุ 50 - 59 ปี ร้อยละ 38.1 สถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 61.9 จบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 54.8 ไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 28.6 รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 31.0 เป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 61.9 และเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 42.9 ระยะที่ 3 ผลลัพธ์ของการพัฒนา พบว่า มีครัวเรือนต้นแบบ จำนวน 42 ครัวเรือนหลังการพัฒนาตัวแทนครัวเรือนต้นแบบมีความตระหนัก ความรู้ และพฤติกรรมการจัดการขยะสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) นอกจากนี้ยังได้แนวทางในการจัดการขยะของตำบลหมื่นไวย

คำสำคัญ : การพัฒนาครัวเรือนต้นแบบ, การจัดการขยะ, ตำบลหมื่นไวย

Research Title	Household Model Development for Waste Management by Participation in Tambon Muen Wai
Researchers	Assoc. Prof. Dr. Bhuddhipong Satayavongthip Asst. Prof. Dr. Tongtip Salawonglug
Institute	Faculty of Public Health, Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Year	2019

Abstract

This participatory action research aimed to (1) develop household model of waste management, and (2) study the waste management guideline by household participation. Research participants were 42 household representatives from 42 households in Tambon Muen Wai, Amphoe Muang, Changwat Nakhon Ratchasima. This research had 3 phases; (1) community context study, (2) development of household model of waste management, and (3) results study. The study period was in March – December, 2018. The study tools were questionnaire, record form, and group meeting guideline. Quantitative data was analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and pair t-test. Qualitative data was analyzed by content analysis.

The results found that; solid waste amount in Tambon Muen Wai trend to continuously increase and had disposal expenditure more than 2 millions baht per year. Household development process had 4 steps; (1) planning, (2) action, (3) observation, and (4) reflection. Most of the participants were female (61.9%), aged 50 – 59 years old (38.1%), married (61.9%), had education in primary level (54.8%), unemployment (28.6%), average income 5,001 – 10,000 baht/month (31.0%), being family leader (61.9%) and being village health volunteer (42.9%). After development process, household representatives had more mean score on knowledge, awareness, and behavior about waste management than before development with statistical significance ($p < 0.05$). Furthermore, the study got 7 items of waste management guideline.